

FAKİRLİĞİN ANLAMI NEDİR? (1)

Süleyman Hocam, fakirlikle ilgili bazı hadisler okudum. Anladığım kadarıyla fakîrliğin tasavvufta manevi bir anlamı var; bir de maddi olarak yaşanan fakirlikten bahsediliyor. Mesela Peygamberimizin “*Ya Rabbi fakirlikten sana sığınırım*” hadisini Allah’ın zengin bizim fakir olduğumuz ile ilgili olduğunu anlıyoruz. Bunu maddi olarak da algılayabilir miyiz? Sevgi ve saygılarımla...

Cevap: Arzu Hanım, sorunuzun yanıtı aşağıdadır. Ancak bu konu "**İslâm Tasavvufu**" adlı eserimde "Fakr ve İstiğna" maddesinde ve "**Kur’ân Ansiklopedisi**" adlı eserimin "Fakr" maddesinde daha geniş olarak bulunmaktadır.

Fakîr gereksinim duyulan şeye sahip olmamak, yoksulluk demektir. *Fıkra*, omurga kemiğidir. *Fakîr* kelimesinin aslı, omurga kemiği kırılmış kimse demektir. Belâ anlamındaki *fâkire* 'den veya çukur anlamındaki *fukra* 'dan türemiş olan *fakîr* yoksulluk belâsı içinde bulunan kimsedir. Dinde terim olarak *fakîr*: dilenmekten utanan yoksuldur. *Miskîn* ise dilenen yoksuldur. *Fakîr* kelimesi, Kur’ân’ın birçok yerinde tekil ve çoğul olarak kullanılmıştır:

“*Ey insanlar! Siz Allah’a fakîr(muhtaç)sınız, Allah ise işte zengin ve övgüye lâyık olan O’dur.*” (Fâtır: 43/15)

Râğıb İsfahânî fakirliği dört gruba ayırmaktadır:

Birincisi: zorunlu şeylere ihtiyaç duymaktır. Dünyâda bulunan herkes ve her varlık bu bakımdan fakirdir. Allah’tan başka her varlık, varlığını başka bir varlığa borçludur. Her var olan şey

varlığını Allah'tan almıştır. Ama Allah'ın varlığı kendi zâtındandır, başkasına dayalı değildir. O, kendi kendisiyle vardır. Ayrıca yaratıklar varlığını sürdürebilmek için yemeğe, içmeğe, sağlığa muhtaçtır. Bunları veren Allah olduğundan herkes Allah'a muhtaçtır. Bu bakımdan yaratıkların hepsi fakirdir, zengin olan yalnız yüce Allah'tır.

İkincisi: Bazı mal ve eşyaya muhtacolmak; üçüncüsü: nefis fakîrlîği yani açgözlülük; dördüncüsü: başkasına değil, sadece Allah'a muhtacolma duygusudur. İşte

"Rabbim, dedi, doğrusu, bana indireceğin bir hayra muhtacım"

(Kasas: 49/24)

âyeti bu tür fakirliğe işaret etmektedir (Mufredât: 383).

(devamı yarın..)